

Temat: Redakcyjna kuchnia

Czas realizacji: 1 godz.

Cele zajęć

■ Cel ogólny

Zdobycie wiedzy na temat pracy redakcyjnej, formy graficznej gazet i terminologii związanej z redakcją i składem gazety

■ Cele szczegółowe

Uczeń:

- z zaangażowaniem bierze udział w dyskusji, pracuje w grupie,
- dostrzega specyfikę formy graficznej gazet i czasopism;
- wyjaśnia znaczenie terminów: *łamanie, szpalta, kolumna, stopka redakcyjna, layout, skład, format, wersalik, apla, makietę*;
- wypowiada się na tematy związane z edytorstwem,
- projektuje układ tekstów na stronie szkolnej gazetki,
- wie, na czym polega praca edytorska;
- przedstawia, na czym polega specyfika pracy redakcji prasowej,
- gromadzi argumenty na określony temat,
- wymienia zasady organizacji pracy w redakcji,
- wie, czym zajmują się poszczególni członkowie redakcji,
- analizuje różne teksty,
- sprawnie posługuje się poprawną odmianą polszczyzny pisanej i mówionej.

■ Metody i formy pracy:

- metody aktywizujące – burza mózgów, dyskusja,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia redakcyjne,
- ćwiczenia z tekstami prasowymi,
- praca z komputerem z dostępem do Internetu (na każdą parę uczniów powinien przypadać jeden komputer) wyposażone w przeglądarkę internetową oraz dowolny edytor tekstu
- (np. OpenOffice, AbiWord, WordPad),
- dostęp do stron internetowych
- indywidualna praca analityczna i redakcyjna.

■ Środki dydaktyczne:

- karta pracy: *Redakcyjna kuchnia*,
- materiały dla nauczyciela: *Redakcyjna kuchnia*,
- „Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.”, red. L.Adrabińska-Pacula, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN,
- fragmenty różnych tekstów prasowych, czasopisma,
- komputer z dostępem do Internetu,
- komputer, tablica, arkusze papieru, flamastry.

Temat: Redakcyjna kuchnia

■ Przebieg lekcji

1. Faza wstępna / prezentacja (7 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie przejrzeni zgromadzoną prasę i zwrócili uwagę na szatę graficzną poszczególnych publikacji, rozmieszczenie tekstu oraz fotografii, a także na rodzaje zastosowanych czcionek. Następnie inicjuje rozmowę na temat treści zawartych w gazetach i czasopismach. Prosi, by zwrócili na te elementy w gazetach, które pojawiają się stale, w tych samych miejscach (stopka, winieta, spis treści, stałe działy itp.)
- Osoby chętne dzielą się swoimi spostrzeżeniami.

2. Faza realizacyjna

a) Jak powstaje gazetka? –analiza/praca indywidualna (12 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie przeczytali na str. 171-172 podręcznika „*Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.*”, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN tekst Joanny Olech pt. „*Szkolna gazetka*” (o pracy nad składem szkolnej gazetki). Prosi, by uczniowie, czytając tekst, na bieżąco zwracali na objaśnienia w przypisach różnych pojęć edytorskich, dziennikarskich (m.in.: *kolumna, kolegium redakcyjne, szpigel, makietę, lid, wersaliki, italiki in. kursywa, bold oraz ślad/tamowanie tekstu*).
- P przeczytaniu tekstu nauczyciel poleca uczniom wykonanie zadań związanych z tekstem: *zad. 1/ str.172* (określają, jakie funkcje w redakcji pełnią wymienieni bohaterowie tekstu), *zad.2/ str.172* (wypisanie, jakie materiały pojawiają się w wydaniu gazety opisanej w tekście), *zad.5/str. 173-174* (wskazanie, jakie problemy z poszczególnymi autorami mieli redaktorzy wydania)
- Wybrani uczniowie odczytują swoje odpowiedzi.

b) Co znajdziemy w gazecie / praca w parach (13 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie, korzystając z materiałów z pojęciami dziennikarskimi na stronie http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03_02.htm oraz z materiałów udostępnionych przez nauczyciela (zarówno artykuł „*Layout, czołówka i inne dziwne słowa*” ze strony Media Starter, jak i słowniczek z pojęciami dziennikarskimi i makietą strony gazety przygotowanymi przez wydawnictwo GWO znajdują się w *Materiałach dla nauczyciela*) przeanalizowali pierwszą i kolejne strony dowolnego dziennika
- Uczniowie odnajdują na materiałach prasowych elementy związane ze składem gazety (zadania dla uczniów znajdują się w *Materiałach dla nauczyciela*)
- Po ustalonym czasie jeden z uczniów pracujących w parach omawia wyniki pracy: omawia wygląd strony w gazecie, jej layout, wygląd winiety, układ kolumn i liczbę szpalt itp.

c) Posługujemy się dziennikarskim żargonem (13 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie, korzystając zarówno z materiałów udostępnionych przez nauczyciela do pracy w parach, jak i innych materiałów dostępnych w Internecie utrwaliли swą wiedzę na temat terminów związanych ze składem gazety i rozwiązali krzyżówkę tematycznie związaną z dziennikarskim żargonem (*zad. z Karty pracy*)
- Po ustalonym czasie wybrany uczeń na forum prezentuje wyniki swej pracy.

3. Faza podsumowująca (2 min.)

- Burza mózgów i wypowiedzi uczniów na temat: „*Czy trudno jest posługiwać się żargonem zawodowym dziennikarzy i czy jego poznanie ułatwia pracę przy składzie szkolnej gazety?*”. Swobodne wypowiedzi uczniów.

Temat: Redakcyjna kuchnia

■ Ewaluacja/samodzielna praca uczniów

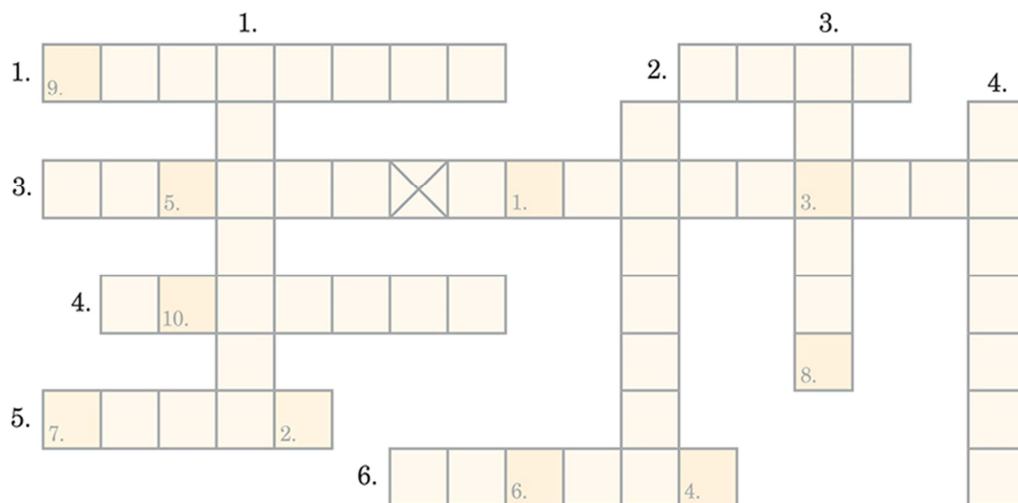
- 1) *Opisz i oceń layout wybranego przez siebie tygodnika lub czasopisma młodzieżowego (oceń grafikę, kolorystykę, zdjęcia, układ stron, krój czcionek itp.)*
- 2) *Przeczytaj dokładnie tekst Doroty Cybulskiej pt. „Ściągą z grafiki 2. Stałe elementy makiety” ze strony <http://e-lekcje.org/naukova-literatura/shpargalka-po-grafici-2-postiini-elementi-maketu.html> i zaznacz w nim najważniejsze informacje przydatne w redagowaniu gazety oraz terminy dziennikarskie.*

Temat: Redakcyjna kuchnia

KARTA PRACY

Uzupełnij krzyżówkę podanymi hasłami. Następnie wyjaśnij je tak, aby odnosiły się do pracy redaktora. Skorzystaj z materiałów udostępnionych przez nauczyciela oraz zasobów Internetu (np. artykułu „Layout, czołówka i inne dziwne słowa” ze strony http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03_02.htm). Wyjaśnij również, co oznacza wyraz będący rozwiązaniem krzyżówki.

wersalik, kolumna, format, layout, skład, szpalta, makieta, łamanie, apla, stopka redakcyjna,

Poziomo:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Pionowo:

1.
2.
3.
4.

Hasło:

Wyjaśnienie hasła:

.....
.....

Temat: Redakcyjna kuchnia

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

1. Materiały do pracy w parach (analiza pojęć dziennikarskich)

ZADANIA DLA UCZNIÓW

- a) Korzystając z materiałów na stronie http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03_02.htm oraz ze słowniczka z pojęciami dziennikarskimi i makietą strony gazety, wykonajcie poniższe zadania:
- na tzw. „jedyńce” (pierwszej stronie) odnajdźcie winietę i otoczcie ją i podpiszcie;
 - sprawdźcie, gdzie w waszej gazecie znajdują się stałe elementy: stopka redakcyjna, spis treści (zaznaczcie je);
 - sprawdźcie wygląd makiety pierwszej strony: wypiszcie, co się na niej znajduje;
 - sprawdźcie, ile szpalt zawiera kolumna „jedyńki” i ustal, czy szpalty mają ciągłe łamy (ciągły tekst), czy też w szpalcie pojawiają się poza łamami inne elementy (np. zdjęcie)
 - sprawdźcie, czy główka/winieta składa się tylko z tytułu, czy zawiera też elementy graficzne;
 - opisz layout gazety (kolorystykę, układ stron, stały krój pisma itp.);
 - sprawdź, czy na tzw. belkach (żywej paginie) oprócz numeracji stron znajdują się też inne informacje (jakie);
 - określ, kiedy w gazecie pojawiają inne kroje czcionki (zapisz, kiedy używa się wersalików, kursywy, boldu)
 - sprawdź, jakie informacje znajdują pod zdjęciami
- b) artykuł „Layout, czołówka i inne dziwne słowa”
(ze strony http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03_02.html)
- **Layout** - szablon, wzorcowy układ kompozycyjny strony publikacji, według którego składana jest cała gazeta (określa m.in. wygląd czcionki tekstu głównego, nagłówek, wielkość marginesów itp.).
 - **Kolumna** - pole zadruku, czyli zadrukowany obszar strony ograniczony marginesami; kolumna może się składać z kilku szpalt (łamów), oznacza też po prostu stronę publikacji.
 - **Szpalta** - w gwarze dziennikarskiej pionowy blok tekstu leżący na kolumnie, mający określoną szerokość i długość.
 - **Czołówka** - pierwsza strona gazety zawierająca intrygujący nagłówek.
 - **Lead** - pierwsze zdanie artykułu przedstawiające główną myśl tekstu, może to być czyjaś wypowiedź bądź kluczowe dla tekstu pytanie.
 - **Deadline** - moment zamknięcia numeru i oddania do druku.

KOLUMNY W GAZETACH

- **Kolumna gorąca** - to strona "zamykana" w ostatniej chwili; kolumnami gorącymi są zwykle kolumny depeszowe oraz pierwsza kolumna.
- **Kolumna stała** - kolumna wypełniona w całości materiałem, który powtarza się w kolejnych numerach czasopisma, np. kolumna z wielokrotnie powtarzanym ogłoszeniem całostronicowym, formularzem prenumeraty itp.
- **Kolumna depeszowa** - strona w gazecie poświęcona depeszom agencyjnym i innym najświeższym doniesieniom w skróconej formie.
- **Kolumna krajowa** - strona w gazecie ogólnotematycznej poświęcona tematyce krajowej, z wyłączeniem tematyki miejskiej (i najbliższego regionu).
- **Kolumna kulturalna** - strona poświęcona wydarzeniom kulturalnym.
- **Kolumna miejska** - strona poświęcona tematyce miejskiej.
- **Kolumna ogłoszeniowa** - strona czasopisma zawierająca głównie ogłoszenia drobne.

Temat: Redakcyjna kuchnia

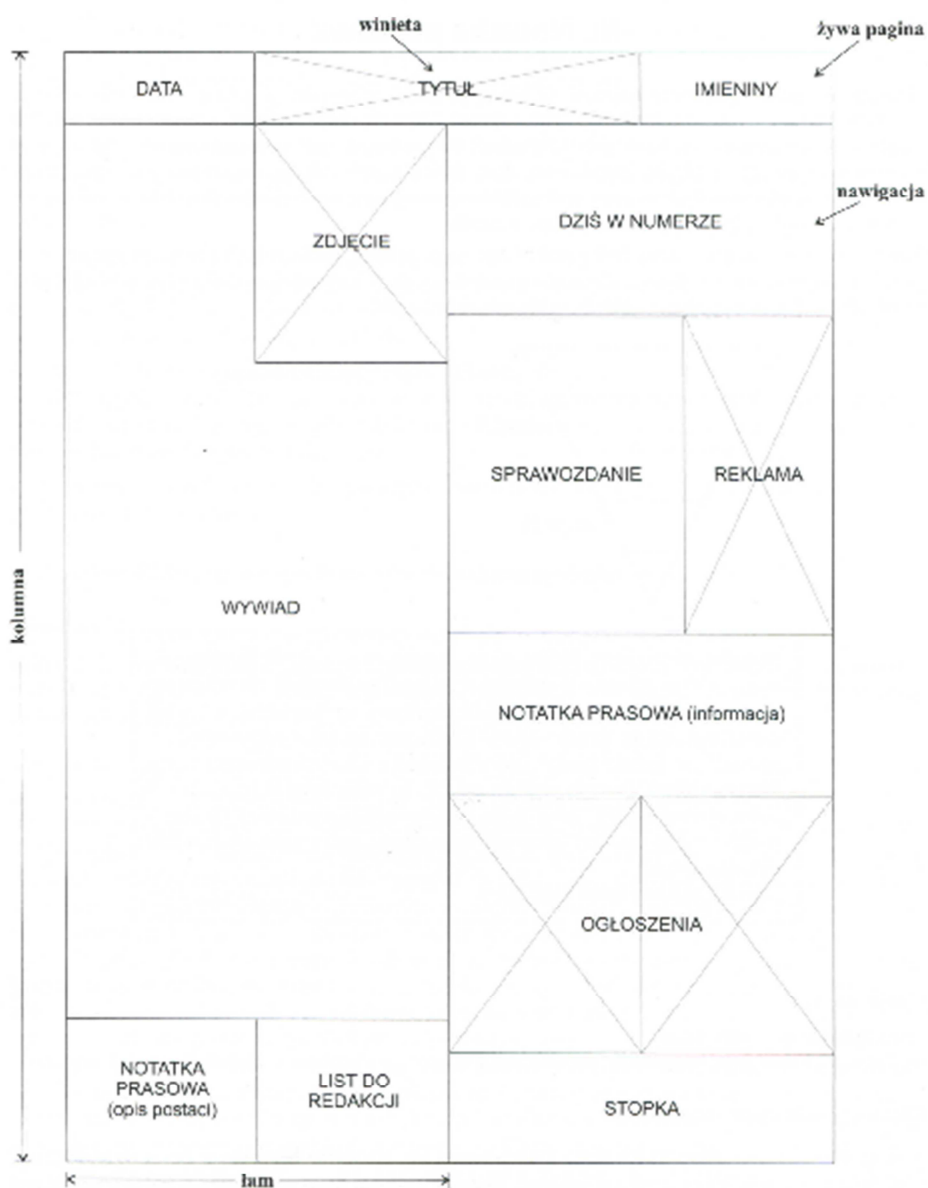
- **Kolumna zagraniczna** - strona poświęcona wydarzeniom za granicą.

b) Materiały wydawnictwa GWO z broszury „*Formy dziennikarskie na lekcjach języka polskiego*”

Makieta strony gazety

Temat: Redakcyjna kuchnia

- Formy dziennikarskie
- na lekcjach języka polskiego

Temat: Redakcyjna kuchnia

Akapit

Fragment tekstu będący całością logiczną. Zawsze zaczyna się od nowego wiersza.

Apla

Powierzchnia w całości pokryta dowolnym kolorem.

Font

Cyfrowy zapis kroju pisma: liter alfabetu, cyfr, znaków interpunkcyjnych, znaków specjalnych.

Kolumna

Każda strona wypełniona drukiem.

Korekta

Eliminowanie i oznaczanie błędów za pomocą ustalonych znaków korektorskich.

Krój pisma

Zestaw znaków o takim samym wzorze.

Layout

Układ kompozycyjny publikacji, w którym ustalono wygląd strony, kolorystykę, elementy dekoracyjne, krój czcionki i rozmieszczenie elementów graficznych.

Lid

Wstępna, wprowadzająca część artykułu prasowego. Lid jest maksymalnie trzyzdaniowym akapitem, w którym najczęściej streszcza się istotę artykułu.

Łam

Tekst ujęty w pas, który ma stałą szerokość i długość. Jest elementem kolumny.

Makieta

Graficzny układ poszczególnych kolumn. W makiecie są dokładnie wyznaczone i wyliczone miejsca przeznaczone na poszczególne teksty (artykuły, hasła, ogłoszenia). Liczba wierszy zaprojektowanych w makiecie to dla piszącego informacja o możliwej liczbie znaków w tekście.

Marginesy

Niezadrukowane brzegi strony. Na nich mogą się znajdować paginy lub żywe paginy.

Nakład

Liczba jednakowych kopii publikacji.

Pagina

Liczba porządkowa wskazująca kolejność stron gazety czy książki. Umieszcza się ją w widocznym miejscu nad lub pod kolumny tekstu. Stron tytułowych ani wakatów nie numeruje się, choć wlicza się je do liczby stron.

Stopka

Wyodrębniona graficznie informacja o składzie redakcji; zawiera adres redakcji i wydawcy, a także warunki prenumeraty.

Temat: Redakcyjna kuchnia

Szpalta

Skład zecerski o określonej szerokości, lecz dowolnej długości.

Winieta

Najbardziej artystyczna część pierwszej strony gazety — zawiera, prócz numeru i daty, tytuł czasopisma i, jeśli pismo ma, jego logo.

Żywa pagina

Informacja, która zmienia się na kolejnych kolumnach. Jest drukowana nad tekstem.